سیویلیکا - ناشر تخصصی مقالات کنفرانس ها و ژورنال ها
گواهی ثبت مقاله در سیویلیکا
CIVILICA.com

عنوان مقاله:
مقایسه قنات و سایر منابع تامین اب (گذشته ، حال و آینده) در خصوص بیلان آبهای زیرزمینی

محل انتشار:
همایش ملی قنات (سال: 1383)

تعداد صفحات اصل مقاله: 2

نویسنده:
محمد رسول دهقان پور تفتی - *کارشناس مسئول واحد توسعه منابع آب کشاورزی و بهینه سازی مصرف مدیریت آب و خاک سازمان جهاد کشاورزی استان یزد*

خلاصه مقاله:
از زمانی که انسان به فکر افتاد تا عوامل طبیعی را به خدمت خود درآورد تا از مهاجرت و موج نشینی رهایی یابد و محل امن و ثابتی را برای ادامه حیات برگزیند در دامنه و کوهپایه های شیرکوه برای تامین آب شرب و بهداشت و کشاورزی از چشمه ها و آبهای سطحی از طریق رودخانه ها استفاده می نمودند و به کشت و کار می پرداختند. اما به لحاظ اینکه آبدهی چشمه ها و رودخانه ها در تمام فصول سال یکسان نبود و حتی در سال های خشکسالی و در بعضی از فصول خشک می گردید اجداد ما آب مطمئن و همیشگی در اختیار نداشتند. از این رو به فکر احداث قنات و جستجوی آب بیشتر در امتداد مسیر چشمه ها و رودخانه ها و در اعماق مختلف زمین برآمدند تا آبی گوارا و دائمی در اختیار داشته باشند. قنات تنها سازه آبی است که جهت استخراج آبهای زیرزمینی از چند هزار سال پیش توسط ایرانیان ابداع شده است و امتیاز آن نسبت به سایر روش های استخراج آب زیرزمینی (چاه ها) این است که بدون استفاده از نیروی حیوانی و یا موتور پمپ و غیره بلکه آب فقط به کمک نیروی ثقل به سطح زمین هدایت می شود. این ابتکار اصیل ایرانی که به سایر کشورها نیز انتقال یافته هنوز هم پس از چند هزار سال مناسبترین سیستم تامین آب در اکثر روستاها بشمار می رود. با توجه به برداشت بی رویه از چاه ها و افت سطحی ایستابی در چند دهه اخیر و بیلان منفی اکثر حوضه ها و از طرفی نیاز کشور ما از نظر صنعتی و تهیه وسایل لازم جهت استخراج آبهای زیرزمینی از طریق چاه ها (موتور پمپ و الکترو موتور و غیره) احتیاج به واردات می باشد. لذا در این زمان احیا و مرمت قنوات از اهمیت بسزایی برخوردار است و لازم است اقداماتی بنحو صحیح تر و با راندمان بیشتر از قبل در خصوص بهره برداری از قنوات - آب انبارها- آسیابهای آبی و غیره انجام پذیرد. که اجرای این امر مهم و حیاتی نیاز به عنایت و وجه بیشتر مسئولین محترم استان و کشور دارد. کتب تاریخی احداث قنوات یزد را به بیش از چهار هزار سال قبل نسبت می دهند پس نتیجه می گیریم که از قدیم الایام تا سال 1320 تنها منبع آب زیرزمینی مطمئن و همیشگی جهت شرب و بهداشت و کشاورزی و چرخاندن هزاران آسیاب آبی از طریق بیش از چهار هزار رشته قنات مورد بهره برداری قرار می گرفته است. اما از دوره مشروطیت به بعد به دلیل حفر بی رویه چاه های عمیق و نیمه عمیق و برداشت غیر مجاز و شعاع تاثیر منفی زیاد چاه ها به تدریج آبدهی قنوات کم و حدود 800 رشته قنوات استان به همین علت خشک شدند و اثرات نامطلوب چاه ها بر کاهش آبدهی قنوات همچنان ادامه دارد. اما در آینده نه چندان دور در اکثر مناطق به دلیل افت سطح ایستابی و تهی شدن آب های فسیلی مرگ چاه های عمیق و نیمه عمیق فراهم می شود و قنوات مجددا دایر خواهند شد. لذا با توجه به محاسن بی شمار بهره برداری از قنوات و ارزش تاریخی که یکی از بزرگترین شهرت ابداع ایرانی در جهان شناخته شده و استحصال آب بر اساس توزان طبیعی لایه های آبدار زیرزمینی و متنایب با بیلان آبی منطقه صورت می گیرد و مانع از افت سطح ایستابی می گردد. اما روند افزایش بهره برداری از طریق چاه ها و کاهش نزولات آ ...

کلمات کلیدی:

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

https://civilica.com/doc/340643